

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U CESTOVNOM PROMETU NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE, REPUBLIKE SRBIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Egon Rukovanjski
student 4. godine Pravnog fakulteta Osijek
E-mail: utvrda@hotmail.com

Pregledni rad
UIDK 347.518:656
340.5

Rad primljen 1. ožujka 2018.

Sažetak

Tema je ovog rada odgovornost za štetu prijevoznika u cestovnom prometu na području Hrvatske i susjednih država, i to država bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (Republika Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Republika Slovenija). Posebno se obrađuju pravna pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu i pravna pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu i to za štetu na stvarima, putnicima te njihovoj prtljazi. Istaknute su i sličnosti te razlike uređenja u spomenutim državama.

Ključne riječi: *odgovornost prijevoznika za štetu, cestovni promet, Republika Hrvatska, Republika Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Republika Slovenija*

1. UVOD

Tema je ovog rada odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu na području Hrvatske i susjednih država iz bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ) i to Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije. Ovim se radom nastoje prikazati temelji pravnih uređenja odgovornosti prijevoznika za štetu u cestovnom prometu Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Slovenije. U radu se zasebno obrađuju pravna pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu i pravna pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu.

U prvom poglavlju prikazuje se podjela cestovnog prometnog prava na upravno-pravna pravila i imovinsko-pravna pravila te područja koja ona uređuju te odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu kao i izvori prava Republike Hrvatske, Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije kojima se uređuju odgovornosti prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu i odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu. Nakon toga slijedi glavni dio rada u kojem se detaljno prikazuju i obrađuju pravna pravila o odgovornosti prijevoznika za štetu u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu. Podijeljen je na četiri dijela: prvi dio uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u unutarnjem cestovnom prometu na području Hrvatske i spomenutih država iz bivše SFRJ, drugi dio uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u unutarnjem cestovnom prometu na području Republike Hrvatske, Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije, treći dio uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu na tom području te četvrti dio uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u međunarodnom cestovnom prometu na tom području.

2. CESTOVNO PROMETNO PRAVO I ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U CESTOVNOM PROMETU

Prometno pravo je skup pravnih pravila kojima se reguliraju društveni odnosi između pravnih subjekata u prometu kao cjelini, odnosno u svim njegovim granama. Posebni propisi uređuju svaku granu prometa, stoga možemo razlikovati cestovno pravo, željezničko pravo, zračno pravo, poštansko pravo, pomorsko pravo te pravo unutarnje plovidbe.¹ Cestovno pravo sadrži brojna pravna pravila kojima se uređuje cestovni promet. Razlog postojanja tih pravnih pravila leži u činjenici da prijevoz ljudi i stvari predstavlja opasnu djelatnost te specifičnu vrstu ugovora na koju se trebaju primijeniti odgovarajuća pravna pravila.² Cestovno pravo dijelimo na unutarnje i međunarodno cestovno pravo. Ta se podjela temelji na činjenici da se cestovni promet može odvijati unutar jedne države (unutarnji ili nacionalni cestovni promet) ili između više država (međunarodni cestovni promet). S obzirom na to možemo zaključiti da unutarnje cestovno pravo uređuje društvene odnose pravnih subjekata u cestovnom prometu unutar jedne države, a međunarodno cestovno pravo uređuje društvene odnose pravnih subjekata u cestovnom prometu između više država.³

¹ Vasilj, A.; Činčurak Erceg B., *Prometno pravo i osiguranje*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Pravni fakultet Osijek, Osijek, 2016., str. 61.–62.

² Horvat, L., *Cestovno prometno pravo*, Zagreb, 2002., str. 117.

³ Vasilj; Činčurak Erceg, *op. cit.* (bilj. 1), str. 63.

Osim te podjele postoji i podjela cestovnog prava na upravno-pravna pravila i imovinsko-pravna pravila.⁴ Upravno-pravna pravila cestovnog prava uređuju uvjete i način obavljanja djelatnosti prijevoza putnika i stvari te prijevoza za vlastite potrebe u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu,⁵ a imovinsko-pravna pravila cestovnog prava uređuju građansko-pravne odnose korisnika i davatelja usluge prijevoza u cestovnom prometu koji također može biti unutarnji ili međunarodni cestovni promet. Građansko-pravni odnosi korisnika i davatelja usluge prijevoza u cestovnom prometu zapravo su građansko-pravni odnosi putnika ili pošiljatelja stvari kao jedne stranke i prijevoznika kao druge stranke koji nastaju na osnovi njihova sklopljenog ugovora (ugovor o prijevozu). Građansko-pravni odnosi korisnika i davatelja usluge prijevoza u cestovnom prometu dijele se na one koji nastaju na osnovi ugovora o prijevozu putnika i prtljage, i one koji nastaju na osnovi ugovora o prijevozu stvari. U građansko-pravnim odnosima na osnovi ugovora o prijevozu stvari pojavljuje se još i primatelj. On nije stranka tog ugovora, ali ima određena prava koja proizlaze iz tog ugovora.⁶

Odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu jedan je od građansko-pravnih odnosa koji nastaju na osnovi ugovora o prijevozu cestom.⁷ S obzirom na prijevoznikovu obvezu iz ugovora o prijevozu cestom, da preveze stvari ili putnike (s njihovom prtljagom) do određenog mjesta,⁸ odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu može biti odgovornost za štetu u prijevozu stvari i odgovornost za štetu u prijevozu osoba (putnika). Kod odgovornosti za štetu u prijevozu stvari šteta može biti potpuni ili djelomični gubitak, oštećenje i manjak stvari te šteta zbog prekoračenja roka isporuke stvari, a kod odgovornosti za štetu u prijevozu osoba (putnika) šteta može biti smrt putnika, oštećenje zdravlja putnika, ozljeda putnika, oštećenje prtljage, gubitak prtljage, manjak prtljage te šteta zbog zakašnjenja u prijevozu.⁹ Odgovornost prijevoznika za štetu može se podijeliti i na subjektivnu i objektivnu odgovornost prijevoznika.¹⁰

⁴ Horvat, L., *Osnove cestovnog prava*, Zagreb, 2000., str. 91.

⁵ Vasilj; Činčurak Erceg, *op. cit.* (bilj. 1), str. 101.

⁶ Horvat, L., *op. cit.* (bilj. 2), str. 135., 136., 137.

⁷ *Cf. ibid.*, str. 135., 136.

⁸ Vasilj; Činčurak Erceg, *op. cit.* (bilj. 1), str. 70.

⁹ Gubitak znači nemogućnost prijevoznika da primatelju preda stvari koje je preuzeo na prijevoz. Potpuni gubitak postoji kada prijevoznik ne može predati stvari primatelju jer je stvar npr. uništena ili ukradena. Djelomičan gubitak postoji kada prijevoznik može predati samo dio stvari primatelju jer nedostaju pojedini dijelovi, komadi tereta. Oštećenje jest umanjeње vrijednosti stvari zbog pogoršanja njezine kvalitete, a manjak znači nedostatak generički određenih stvari (zamjenjivih stvari). To su one stvari koje su u prometu određene prema vrsti, rodu, broju, mjeri i slično (npr. opeka, šećer, žito). *Cf. ibid.*, str. 80., 81.

¹⁰ Vidi opširnije, *cf. ibid.*, str. 84., 85.

Odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu različito je uređena u međunarodnom i unutarnjem cestovnom prometu.¹¹ U Hrvatskoj se odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu uglavnom uređuje Konvencijom o ugovoru o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i prtljage (u daljnjem tekstu: CVR)¹² te Konvencijom o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (u daljnjem tekstu: CMR)¹³ i njezinim protokolom iz 1978. godine,¹⁴ a odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu u Hrvatskoj uređuje se ponajviše Zakonom o obveznim odnosima.¹⁵ U Srbiji odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu uređena je istim konvencijama kojima je ta odgovornost uređena u Hrvatskoj,¹⁶ jedino što se protokol CMR-a iz 1978. godine ne primjenjuje u Srbiji jer ga Srbija nije ratificirala.¹⁷ Na odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu u Srbiji također se primjenjuje zakon o obveznim odnosima (Zakon o obligacionim odnosima),¹⁸ no uz njega na tu odgovornost primjenjuje se i Zakon o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraća-

¹¹ Cf. *ibid.*, str. 63.

¹² Konvencija o ugovoru o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i prtljage (Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 8/1977) (u daljnjem tekstu: CVR); Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

¹³ Konvencija o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (Službeni list FNRJ – Međunarodni ugovori, broj 11/1958) (u daljnjem tekstu: CMR); Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsgno=XI-B-11&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

¹⁴ Zakon o potvrđivanju Protokola uz Konvenciju o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR) (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 6/2016); Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XI-B-11-a&chapter=11&clang=-en, pristupljeno 4. siječnja 2018. Objava o stupanju na snagu Protokola uz Konvenciju o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR), Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 2/2017.

¹⁵ Zakon o obveznim odnosima (pročišćeni tekst, Narodne novine, broj 35/2005, 41/2008, 125/2011, 78/2015, 29/2018) (u daljnjem tekstu: hrv. ZOO).

¹⁶ CVR, *loc. cit.* (bilj. 12); Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.; CMR, *loc. cit.* (bilj. 13); Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11&chapter=11&clang=en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

¹⁷ Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-a&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

¹⁸ Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, broj 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list SRJ, br. 31/1993 i Sl. list SCG, broj 1/2003 – Ustavna povelja) (u daljnjem tekstu: srb. ZOO).

ju).¹⁹ U Bosni i Hercegovini situacija je u vezi s odgovornosti prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu ista kao i situacija u vezi te odgovornosti prijevoznika u Srbiji, odnosno na nju se primjenjuju iste konvencije, koje se primjenjuju u Srbiji,²⁰ isključujući protokol CMR-a iz 1978. godine.²¹ Situacija u vezi s odgovornosti prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu u Bosni i Hercegovini sasvim je drukčija. Bosna i Hercegovina je federativna država te svaka federativna jedinica ima svoje zakone, stoga se odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu u Bosni i Hercegovini uređuje Zakonima o obveznim odnosima (Zakonima o obligacionim odnosima) svake te federativne jedinice.²² Situacija u vezi s odgovornosti prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu u Crnoj Gori ista je kao ta situacija u Srbiji²³ te je i odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu slična, a uređena je crnogorskim Zakonom o obveznim odnosima (Zakonom o obligacionim odnosima)²⁴ i Zakonom o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Zakonom o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju).²⁵ Odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu u Sloveniji nešto je posebnije uređena u odnosu

¹⁹ Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju (pročišćeni tekst, Službeni list SRJ, br. 26/1995 i Službeni list SCG, broj 1/2003 – Ustavna povelja) (u daljnjem tekstu: srb. ZUPDS).

²⁰ CVR, *loc. cit.* (bilj. 12); Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.; CMR, *loc. cit.* (bilj. 13); Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XI-B-11&chapter=11&clang=-en, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²¹ Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-a&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²² Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, broj 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list RBiH, br. 2/1992, 13/1993 i 13/1994 i Službene novine FBiH, broj 29/2003 i 42/2011) (u daljnjem tekstu: FBiH ZOO); Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, broj 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989 i Službeni glasnik RS, broj 17/1993, 3/1996, 37/2001 – dr. zakon, 39/2003 i 74/2004) (u daljnjem tekstu: RS ZOO); Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, broj 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list RBiH, broj 2/1992, 13/1993 i 13/1994) (u daljnjem tekstu: RBiH ZOO).

²³ CVR, *loc. cit.* (bilj. 12); Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.; CMR, *loc. cit.* (bilj. 13); Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.; Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-a&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²⁴ Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list CG, broj 47/2008, 4/2011 – dr. zakon i 22/2017) (u daljnjem tekstu: cg. ZOO).

²⁵ Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju (pročišćeni tekst, Službeni list CG, br. 53/2009 i 36/2013) (u daljnjem tekstu: cg. ZUPDS).

na uređenje te odgovornosti u navedenim državama. Ona je uređena CMR-om²⁶ i njegovim protokolom iz 1978. godine²⁷ te odredbama Zakona o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu) kojima se uređuju ugovori o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i prtljage.²⁸ Odgovornost prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu u Sloveniji nije posebnije uređena. Uređena je slovenskim Obligacijskim zakonikom²⁹ i Zakonom o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu).³⁰ Na odgovornost prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu primjenjuje se i dodatni protokol CMR-a o elektroničkom teretnom listu. On je ratificiran samo u Sloveniji, stoga se primjenjuje na takvu odgovornost prijevoznika samo u njoj.³¹ Taj protokol je uveo funkcionalnu jednakost e-komunikacije i drugih oblika komunikacije među strankama ugovora o prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu kao što su npr. elektronički teretni list, zahtjevi prijevozniku za naknadu štete i druge izjave, nalozi i komunikacija vezani uz izvršavanje tog ugovora. On ne razrađuje dodatne uvjete za izdavanje njih u e-obliku osim uvjeta vezanih uz takvo izdavanje teretnog lista.³²

²⁶ CMR, *loc. cit.* (bilj. 13); Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²⁷ Zakon o ratifikaciji protokola h Konvenciji o pogodbi za mednarodni cestni prevoz (CMR) (MPMCPB) (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 14/2013 in 3/2014 – popr.); Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-a&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²⁸ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu (prečišćeno besedilo, Uradni list RS, št. 126/2003, 102/2007, 9/2011); Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

²⁹ Obligacijski zakonik (prečišćeno besedilo, Uradni list RS, št. 83/2001, 28/2006, 40/2007, 97/2007, 64/2016).

³⁰ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28).

³¹ Additional Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR) concerning the Electronic Consignment Note. Geneva, 20 February 2008, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-b&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.; Radionov, Nikoleta; Mišković, Aguilar, Dodatni protokol Konvenciji o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR) o elektroničkom teretnom listu, *Poredbeno pomorsko pravo*, 170, 55/2016., str. 93.–107.

³² Radionov, Nikoleta; Mišković, Aguilar, Martina, EDI-CMR Protokol 2008.: Korak u pravom smjeru, *Poredbeno pomorsko pravo*, 170, 55/2016., str. 49.–68.

3. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU STVARI U UNUTARNJEM CESTOVNOM PROMETU NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE, REPUBLIKE SRBIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I REPUBLIKE SLOVENIJE

3.1. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE STVARI – VRIJEME I PRETPOSTAVKE NASTANKA ODGOVORNOSTI

U Hrvatskoj prijevoznik odgovara za svaki potpuni ili djelomični gubitak i oštećenje stvari koji se dogodio od trenutka kada je preuzeo stvari, do trenutka kada ih je isporučio primatelju. Prijevoznik se te odgovornosti može osloboditi ako dokaže da štetu nije prouzročio krivnjom. Odgovara dakle prema kriteriju pretpostavljene krivnje. On se ne može osloboditi te odgovornosti koristeći odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojeg drugog općeg akta kojima se predviđa potpuno ili djelomično oslobođenje od te odgovornosti, odnosno takve će odredbe biti ništetne.³³ Osim dokazivanja nevinosti prijevoznik se može osloboditi svoje odgovornosti i propustom primatelja da podnese prigovor zbog oštećenja stvari u trenutku njezina preuzimanja ako je primatelj isplatio prijevozniku njegove tražbine. Takvo oslobađanje prijevoznika od njegove odgovornosti ne vrijedi ako je oštećenje stvari zapisnički utvrđeno prije njezina preuzimanja. U slučaju da se oštećenje stvari nije moglo utvrditi uobičajenim pregledom pri njezinu preuzimanju, prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja stvari ako ga primatelj obavijesti o tim oštećenjima odmah po njihovu otkrivanju prije proteka roka od osam dana od primateljeva primitka stvari. Sva ta oslobođenja prijevoznikove odgovornosti za oštećenja stvari neće vrijediti ako prijevoznik prouzroči oštećenje stvari namjerno ili krajnjom nepažnjom.³⁴ Osim toga prijevoznik se neće moći osloboditi odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari ni u drugim slučajevima kada prouzroči gubitak ili oštećenje stvari namjerno ili krajnjom nepažnjom.³⁵ Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari postoji i kao odgovornost za osobe koje su radile po njegovu nalogu na izvršenju prijevoza i tada prouzročile taj gubitak ili oštećenje stvari te se prijevoznik neće moći osloboditi takve odgovornosti ako se dokaže da su taj gubitak ili oštećenje stvari nastali namjerom ili krajnjom nepažnjom tih osoba koje su radile po prijevoznikovu nalogu.³⁶

U Srbiji prijevoznik isto odgovara za gubitak i oštećenje stvari od trenutka preuzimanja stvari do trenutka predaje stvari primatelju. Za oslobođenje odgovornosti cestovnog prijevoznika u Srbiji je potrebno dokazivanje da su gubitak ili oštećenje stvari prouzročeni

³³ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 683.

³⁴ *Cf. ibid.*, čl. 686.

³⁵ *Cf. ibid.*, čl. 689.

³⁶ *Cf. ibid.*, čl. 688., 689.

radnjom ovlaštene osobe, svojstvima stvari ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti. Odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojeg drugog općeg akta isto su tako ništetne ako se njima predviđa potpuno ili djelomično oslobađanje prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari.³⁷ Ako primatelj ne podnese prigovor zbog oštećenja u trenutku preuzimanja stvari uz uvjet da je isplatio prijevozniku njegove tražbine, prijevoznikova odgovornost za to oštećenje isto tako prestaje uz uvjete koji su propisani u Hrvatskoj. U Srbiji nije propisana odredba koja vrijedi u Hrvatskoj prema kojoj se prijevoznik ne bi mogao osloboditi odgovornosti za oštećenje ili gubitak stvari u svim slučajevima kada su oštećenje ili gubitak stvari prouzročeni namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.³⁸ Prijevoznik će odgovarati za gubitak i oštećenja stvari koja prouzroče osobe koje su radile na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu, no nije propisano da se ne može osloboditi odgovornosti zbog namjernog ili krajnjom nepažnjom prouzročene gubitka ili oštećenja stvari od strane tih osoba.³⁹ U Srbiji postoje još dodatne odredbe kojima se uređuje oslobađanje prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari. Prema tim odredbama prijevoznik se te odgovornosti oslobađa ako su gubitak ili oštećenje stvari uzrokovali: upotreba otvorenih i nepokrivenih vozila kad je upotreba takvih vozila izričito ugovorena i naznačena u teretnom listu; nedostatak ili loše stanje ambalaže za stvar koja je po svojoj prirodi podložna uništenju ili oštećenju zbog neupakiranosti ili neuredne upakiranosti tih stvari; rukovanje, utovar, slaganje i istovar stvari od strane pošiljatelja, odnosno primatelja ili osoba koje su radile na tim poslovima po nalogu pošiljatelja odnosno primatelja; svojstva stvari zbog kojih je stvar naročito podložna potpunom ili djelomičnom gubitku ili oštećenju (lomljenje, hrđanje i sl.); nedostaci ili nepotpunosti oznaka na paketima. Pretpostavlja se da su potpun ili djelomičan gubitak ili oštećenje stvari nastali zbog tih okolnosti ako se dokaže samo vjerojatnost gubitka ili oštećenja u vezi s jednom ili više od tih posebnih okolnosti. U tom slučaju postoji samo mogućnost suprotnog dokazivanja.⁴⁰ Prijevoznik se neće osloboditi odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari zbog tih posebnih okolnosti ako pri prijevozu otvorenim ili nepokrivenim vozilom dođe do gubitka svih stvari ili do neuobičajeno velikog gubitka stvari te ako je prijevoz stvari izvršen vozilom koje je opremljeno potrebnom opremom za zaštitu stvari od topline, hladnoće, razlike u temperaturi ili vlažnosti zraka, a prijevoznik ne dokaže da je poduzeo sve mjere koje je bio dužan poduzeti u pogledu izbora, održavanja i upotrebe takve opreme prema postojećim okolnostima te da je postupao po posebnim uputama koje su mu bile dane.⁴¹ Osim toga prijevoznik se oslobađa te odgovornosti u svakom slučaju kada dokaže da je

³⁷ Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 671.

³⁸ *Cf. ibid.*, čl. 674.

³⁹ *Cf. ibid.*, čl. 676.

⁴⁰ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 90.

⁴¹ *Cf. ibid.*, čl. 92.

poduzeo sve mjere koje je prema okolnostima bio dužan poduzeti te postupao u svemu prema posebnim uputama koje su mu dane.⁴²

U Bosni i Hercegovini prijevoznik odgovora za gubitak ili oštećenje stvari od trenutka preuzimanja stvari do trenutka predaje tih stvari primatelju uz iste oslobađajuće razloge, koji se primjenjuju u Srbiji, osim onih koji su određeni već spomenutim dodatnim odredbama. U Bosni i Hercegovini isto nije moguće cestovnog prijevoznika osloboditi odgovornosti za gubitak i oštećenje stvari odredbama ugovora o prijevozu, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugog općeg akta.⁴³ Njegova odgovornost za oštećenje stvari u slučaju nepodnošenja prigovora od strane primatelja u trenutku preuzimanja stvari prestaje također pod istim uvjetima, koji vrijede u Hrvatskoj i Srbiji, uključujući i uvjet da oštećenje stvari nije prouzročeno prijevoznikovom namjerom ili krajnjom nepažnjom. Za sve slučajeve oštećenja ili gubitka stvari prouzročених prijevoznikovom namjerom ili krajnjom nepažnjom ne postoji propis kojim se određuje da prijevoznikova odgovornost tada ne prestaje.⁴⁴ Prijevoznik odgovara za sve osobe koje su radile po njegovu nalogu na izvršenju prijevoza te ne postoje propisi koji određuju da se prijevoznik ne može osloboditi odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari prouzročених namjerom ili krajnjom nepažnjom tih osoba.⁴⁵

Crna Gora ima isto pravno uređenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari kao Srbija u vezi s vremenom nastanka te odgovornosti, razlogom oslobađanja od nje, ništetnosti odredaba ugovora o prijevozu, općim uvjetima prijevoza, tarifama ili drugim općim aktima kojima se ta odgovornost potpuno ili djelomično uklanja, uvjetima prestanka takve odgovornosti zbog nepodnošenja prigovora primatelja u vezi s oštećenjem stvari u trenutku preuzimanja te odgovornosti cestovnog prijevoznika za sve osobe koje su radile na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu. Jedina razlika se očituje u nepostojanju odredbe Crne Gore koja onemogućuje oslobađanje prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari zbog tzv. posebnih okolnosti ako pri prijevozu otvorenim ili nepokrivenim vozilom dođe do gubitka svih stvari ili do neuobičajeno velikog gubitka stvari.⁴⁶

U glade istih tih odredaba odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari u Sloveniji isto je tako jednaka pravnom uređenju te odgovornosti u Srbiji, no u slučaju Slovenije odstupanje od te jednakosti očituje se u nekoj drugoj odredbi. Prema tome cestovni se prijevoznik ne oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje svake stvari u

⁴² Cf. *ibid.*, čl. 90.

⁴³ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.

⁴⁴ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 674.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 674.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 674.

⁴⁵ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.

⁴⁶ Cg. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 24); Cg. ZUPDS, *loc. cit.* (bilj. 25).

slučaju poduzimanja svih mjera, koje je prema postojećim okolnostima bio dužan poduzeti, i postupanja u svemu prema danim posebnim uputama nego samo živih životinja.⁴⁷

3.2. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE STVARI – OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA

U pravnom poretku Hrvatske i Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije postoje ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari u cestovnom prometu.

U Hrvatskoj prijevoznik može odgovarati za gubitak ili oštećenje stvari samo do zakonom ili međunarodnim ugovorom određenog iznosa.⁴⁸ Takav gubitak ili oštećenje stvari neće dovesti do ograničenja odgovornosti prijevoznika ako ga prouzroče namjerno ili krajnjom nepažnjom cestovni prijevoznik ili njegovi pomoćnici.⁴⁹ Sve odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata, koje propisuju povoljnija ograničenja odgovornosti za prijevoznika, su ništetne.⁵⁰

U Srbiji je pravno uređenje tog ograničenja odgovornosti nešto drukčije. Zbog potpunog ili djelomičnog gubitka ili oštećenja stvari prijevoznik odgovara po kilogramu bruto mase izgubljene ili oštećene stvari do 18 njemačkih maraka u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate.⁵¹ Ugovorom o prijevozu može se naznačiti i veći iznos te će tada prijevoznik odgovarati do visine naznačenog iznosa. U tom slučaju prijevoznik ima pravo na povećanje naknade za prijevoz.⁵² U Srbiji su sve odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa i drugih općih akata, kojima se stvaraju povoljnija ograničenja te odgovornosti za prijevoznika, ništetne⁵³ osim odredbe kojom se unaprijed određuje najviši iznos naknade koji nije očigledno nerazmjern nastaloj šteti ako šteta nije prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.⁵⁴ Iznos naknade štete u Srbiji može se ograničiti ako su gubitak ili oštećenje stvari prouzročeni namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika ili njegovih pomoćnika.⁵⁵

⁴⁷ Obligacijski zakonik, *loc. cit.*, (bilj. 30); Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28).

⁴⁸ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 683.

⁴⁹ *Cf. ibid.* čl. 689.

⁵⁰ *Cf. ibid.* čl. 683.

⁵¹ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 96.

⁵² *Cf. ibid.* čl. 98.

⁵³ *Cf. ibid.* čl. 3.

⁵⁴ Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 671.

⁵⁵ *Cf. ibid.*

U Bosni i Hercegovini su isto tako nevaljane sve odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa i drugih općih akata kojima se odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenja stvari ograničava, uz iznimku odredbe kojom se ta odgovornost ograničava da najviši iznos naknade štete ne bude očigledno nerazmjernan šteti i šteta ne bude prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.⁵⁶ Nemogućnost ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari isto tako nije propisana u slučaju prouzročenja tog gubitka ili oštećenja namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika ili njegovih pomoćnika.⁵⁷

U Crnoj Gori je ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari uređeno istim odredbama kao u Srbiji, uz iznimku zakonom propisanog iznosa do kojeg prijevoznik odgovara za taj gubitak ili oštećenje koji iznosi 7,5 €. ⁵⁸

U Sloveniji prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari do iznosa od 8,33 PPV-a po kilogramu bruto mase izgubljene ili oštećene stvari. Ugovorom o prijevozu može se odrediti viši iznos naknade te će u slučaju prijevoznikova namjernog ili krajnjom nepažnjom prouzročene gubitka ili oštećenja stvari sva ograničenja odgovornosti biti nevaljana. Za slučaj prouzročenja gubitka ili oštećenja stvari namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznikovih pomoćnika, nije ništa propisano glede nevaljanosti ograničenja prijevoznikove odgovornosti⁵⁹ te je isto tako propisana nevaljanost odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se ta odgovornost ograničava uz iznimku valjanosti odredbe o ugovorenom najvišem iznosu naknade štete razmjernom šteti ako šteta nije prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.⁶⁰

3.3. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE STVARI – VRIJEDNOST STVARI, PREBACIVANJE TERETA DOKAZIVANJA S PRIJEVOZNIKA I POVRAT NAKNADE ZA PRIJEVOZ

Prebacivanje tereta dokazivanja s prijevoznika na neku drugu osobu zabranjeno je u Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori te će takva odredba ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata biti ništeta.⁶¹ U Sloveniji i Bosni i Hercegovini takva zabrana nije propisana.⁶² U svim tim državama propisuje se i vrijednost stvari. Vrijednost tih

⁵⁶ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.

⁵⁷ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22).

⁵⁸ Cg. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 24); Cg. ZUPDS, *loc. cit.* (bilj. 25); Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 85.

⁵⁹ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 82.

⁶⁰ Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 689.

⁶¹ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZUPDS, *loc. cit.* (bilj. 19); Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 3.

⁶² FBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30); Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28).

stvari određuje se ugovorom te se u slučaju nedostatka takve ugovorne odredbe određuje vrijednost stvari njihovom tržišnom cijenom u vrijeme i mjestu njihove predaje na prijevoz.⁶³ U Srbiji, Sloveniji i Crnoj Gori postoji još jedna dodatna odredba u vezi s određenjem vrijednosti stvari. Prema njoj iznos naknade štete za oštećenje cijele stvari ne može biti veći od iznosa naknade štete kojeg bi prijevoznik morao platiti za gubitak cijele stvari te iznos naknade štete za oštećenje dijela stvari ne može biti veći od iznosa naknade štete kojeg bi prijevoznik morao platiti za gubitak tog oštećenog dijela stvari.⁶⁴ Glede povrata naknade za prijevoz u slučaju gubitka ili oštećenja stvari postoje također pravna uređenja. U Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini naknada za prijevoz mora se vratiti samo u slučaju potpunog gubitka,⁶⁵ a u Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji ta se naknada mora vratiti i u slučaju oštećenja stvari. U Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji uz naknadu za prijevoz vraćaju se i plaćeni iznosi za troškove prijevoza, ali se u slučaju oštećenja stvari plaćena naknada za prijevoz i iznosi troškova prijevoza vraćaju u razmjernom iznosu.⁶⁶

3.4. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE DRAGOCJENOSTI I ŠTETU OD OPASNIH STVARI

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari uređena je i s aspekta odgovornosti za gubitak ili oštećenje skupocjenih stvari te s aspekta odgovornosti za štetu koja potječe od opasnih stvari. U Hrvatskoj kao i u Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Republici Sloveniji, kad nastane gubitak ili oštećenje pošiljke u kojoj se nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili ostale skupocjene stvari, prijevoznik je dužan naknaditi cjelokupnu nastalu štetu bez ikakvih ograničenja visine naknade štete ako je pri predaji stvari na prijevoz bio obaviješten o prirodi tih skupocjenih stvari i njihovoj vrijednosti ili ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom. U slučaju prisutnosti drugih stvari u pošiljci s navedenim skupocjenim stvarima, prijevoznik odgovara za njihov gubitak ili oštećenje prema općim pravilima odgovornosti za štetu koja vrijede za cestovnog prijevoznika.⁶⁷

⁶³ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 683.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.

⁶⁴ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 95.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 84.; Zakon o prevoznih ugovorima u cestnom prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 81.

⁶⁵ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 685.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 673.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 673.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 673.

⁶⁶ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 96.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 85.; Zakon o prevoznih ugovorima u cestnom prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 82.

⁶⁷ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 684.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 672.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 672.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 672.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 672.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 764.; Obligacijski zakonik, *op. cit.*, (bilj. 30), čl. 690.

Glede štete od opasnih stvari odgovornost za tu štetu uređena je u Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji na način da je propisano da će prijevoznik odgovarati za takvu štetu samo ako je pri preuzimanja pošiljke na prijevoz znao ili mogao znati da se takve stvari nalaze u pošiljci.⁶⁸

3.5. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ZAKAŠNJENJE

Kada govorimo o zakašnjenju u isporuci stvari u cestovnom prometu u Hrvatskoj prijevoznik će biti dužan naknaditi štetu zbog zakašnjenja u isporuci stvari, samo ako ne dokaže da nije došao u zakašnjenje svojom krivnjom,⁶⁹ dakle prema kriteriju pretpostavljene krivnje. Prijevoznik će u ostalim državama bivše SFRJ biti dužan naknaditi štetu zbog zakašnjenja ako ne dokaže da je zakašnjenje prouzročeno radnjom ovlaštene osobe, svojstvima stvari ili nekim stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.⁷⁰

Ograničenje odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u Hrvatskoj određeno je zakonom ili međunarodnim ugovorom predviđenim iznosom,⁷¹ no ono je nevaljano ako je zakašnjenje prouzročeno namjerom ili krajnjom nepažnjom.⁷² Sve odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata, kojima se predviđa povoljnije ograničenje visine naknade štete za prijevoznika, ništetne su.⁷³

U Srbiji prijevoznik odgovara za štetu zbog zakašnjenja do iznosa troškova prijevoza te je uz to dužan platiti iznos od 1/10 naknade za prijevoz po svakom danu zakašnjenja koji ne može biti viši od 1/3 cjelokupne naknade za prijevoz.⁷⁴ Odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata, kojima se predviđaju povoljnija ograničenja visine naknade štete za prijevoznika, isto su ništetne, osim odredbe kojom se predviđa onaj najviši iznos naknade štete koji nije očigledno nerazmjeran šteti ako prijevoznik nije došao u zakašnjenje namjerno ili krajnjom nepažnjom. No dopuštene su odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se predviđaju nepovoljnija ograničenja visine naknade štete za prijevoznika.⁷⁵

⁶⁸ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 94.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 83.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 80.

⁶⁹ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 687.

⁷⁰ Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 675.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 675.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 675.; RBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 675.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 767.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 693.

⁷¹ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15).

⁷² *Cf. ibid.*, čl. 689.

⁷³ *Cf. ibid.*, čl. 683.

⁷⁴ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 96.

⁷⁵ Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 671.

U Bosni i Hercegovini nije predviđeno da prijevoznik odgovara za štetu zbog zakašnjenja do zakonom ili međunarodnim ugovorom određenog iznosa, jedino što će odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata biti ništetne ako se njima ograničava visina naknade štete zbog zakašnjenja te je takva odredba valjana samo uz iste uvjete kao u Srbiji.⁷⁶

U Crnoj Gori glede ograničenja odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja vrijede sva pravila koja vrijede u pravnom poretku Srbije.⁷⁷

Pravni poredak Slovenije predviđa ograničenje odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja do dvostrukog iznosa naknade za prijevoz. To ograničenje odgovornosti prijevoznika može se ugovorom povisiti na viši iznos naknade te će biti nevažeće u slučaju prouzročenja zakašnjenja namjerom ili krajnjom nepažnjom.⁷⁸ I pravni poredak Slovenije propisuje ništetnost odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata, koje ograničavaju odgovornost prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja, uz iste iznimke u navedenim državama.⁷⁹

U vezi s odredbama ugovora, općim uvjetima prijevoza, tarifama ili drugim općim aktima kojima se odgovornost prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja potpuno ili djelomično uklanja, propisano je isto pravilo u Hrvatskoj i Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Republici Sloveniji, odnosno takve odredbe su ništetne.⁸⁰ Osim toga u Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori ništetne su i odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa i drugih općih akata kojima se teret dokazivanja prebacuje s prijevoznika u slučaju njegove odgovornosti za štetu zbog zakašnjenja.⁸¹ Prijevoznik odgovara i za štetu zbog zakašnjenja kojeg su uzrokovale osobe koje su radile na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu.⁸² No jedno dodatno pravilo vrijedi u Hrvatskoj prema kojem se odgovornost prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja ne može ograničiti niti ukloniti ako je to zakašnjenje prouzročeno namjerom ili krajnjom nepažnjom od strane tih osoba.⁸³

⁷⁶ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.

⁷⁷ Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24); Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25).

⁷⁸ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 82.

⁷⁹ Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 689.

⁸⁰ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 18); FBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 763.; Obligacijski zakonik, *loc. cit.*, (bilj. 30).

⁸¹ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 3.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 3.

⁸² Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 688.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 676.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 768.; Obligacijski zakonik, *op. cit.*, (bilj. 30), čl. 694.

⁸³ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 689.

3.6. SOLIDARNA ODGOVORNOST VIŠE PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE STVARI TE ŠTETU ZBOG ZAKAŠNENJA

Odgovornost za gubitak ili oštećenje stvari i odgovornost za štetu zbog zakašnjenja mogu se pojaviti i kao solidarna odgovornost više prijevoznika koji su sudjelovali u izvršenju istog prijevoza stvari. Pravni poretci Hrvatske i državama koje su analizirane dosad određuju da svi prijevoznici, koji su se obvezali na prijevoz istim ugovorom, imaju ista (solidarna) prava i dužnosti u kojima su udjeli prijevoznika razmjerni njihovim udjelima u prijevozu. Isto vrijedi kada jedan prijevoznik preuzme od drugog prijevoznika teretni list zajedno sa stvarima te tako postane ugovorna strana. U slučaju da jedan prijevoznik preuzme od drugog prijevoznika stvari bez teretnog lista, prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu, odgovara samostalno za svu štetu uključujući i onu koju su prouzročili drugi prijevoznici kojima se on koristio te ima pravo regresa prema prijevozniku na čijem je dijelu puta nastala šteta. Solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu u prijevozu stvari ima jednu specifičnost u odnosu na ostale oblike solidarne odgovornosti više pravnih subjekata za štetu prema kojoj se prijevoznik može osloboditi solidarne odgovornosti za štetu u prijevozu stvari ako dokaže da šteta nije nastala na njegovu dijelu prijevoznog puta te će ta solidarna odgovornost za štetu ostati samo na strani ostalih prijevoznika.⁸⁴ Solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u Sloveniji, Srbiji i Crnoj Gori pojavljuje se i kada se prijevoznik obveže ugovorom izvršiti prijevoz stvari s pomoću drugih prijevoznika na cijelom ili pojedinom dijelu prijevoznog puta. Tada su solidarno odgovorni prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu stvari, i prijevoznik na čijem je dijelu puta nastala šteta.⁸⁵ U Srbiji posljednji prijevoznik isto odgovara za tu štetu.⁸⁶ U Sloveniji prijevoznici, koji su uzrokovali štetu, odgovaraju za štetu koja nastane primatelju i pošiljatelju te se posljednji prijevoznik uključuje odgovarati za takvu štetu samo primatelju, a prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu, nosi odgovornost za štetu samo prema pošiljatelju.⁸⁷ Ako se ne može utvrditi dio puta na kojem je nastala šteta, svi prijevoznici solidarno odgovaraju za tako nastalu štetu.⁸⁸

⁸⁴ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 690.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 677.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 769.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 695.

⁸⁵ Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 90.

⁸⁶ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 102.

⁸⁷ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 90.

⁸⁸ Cg. ZUPDS, *loc. cit.* (bilj. 25); Srb. ZUPDS, *loc. cit.* (bilj. 19); Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28).

4. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU OSOBA U UNUTARNJEM CESTOVNOM PROMETU NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE, REPUBLIKE SRBIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u unutarnjem cestovnom prometu može se pojaviti kao odgovornost za imovinsku ili neimovinsku štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika, odgovornost za štetu nastalu zakašnjenjem te odgovornost za štetu nastalu gubitkom ili oštećenjem predane ili ručne prtljage. Sve odredbe ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata, kojima se ta odgovornost potpuno ili djelomično uklanja ili ograničava, ništetne su.⁸⁹ U Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Sloveniji propisuje se iznimka od tog pravila o ništetnosti takvih odredbi prema kojoj takve odredbe, kojima se određuje najviši iznos naknade štete, neće biti ništetne ako određeni najviši iznos naknade štete nije očigledno nerazmjern nastaloj šteti te ako šteta nije nastala namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.⁹⁰ U Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori propisana je još i ništetnost odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika.⁹¹

Uz te odredbe pravni poretki Hrvatske, kao i navedenih država, dijele odredbe o odgovornosti prijevoznika za osobe, koje su radile na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu, i odredbe o solidarnoj odgovornosti više prijevoznika za štetu u prijevozu osoba. Prema prvim odredbama propisuje se da prijevoznik odgovara za svaku osobu koja je radila na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu.⁹² No u slučaju pravnog poretka Hrvatske propisuje se i nemogućnost oslobađanja i ograničenja odgovornosti prijevoznika za te osobe ako su te osobe prouzročile štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom.⁹³ A prema drugim odredbama se propisuje da se solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu u prijevozu osoba i odgovornost prijevoznika za druge prijevoznike, kojima se koristio pri izvršenju svoje obveze prijevoza osoba, podvrgavaju pravnom uređenju koje proizlazi iz odredbi kojima se uređuju takve vrste odgovornosti cestovnih prijevoznika za štetu u

⁸⁹ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 683.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 671.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; RBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 671.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 763.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 689.

⁹⁰ Srb. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 18); FBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); Cg. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 24); Obligacijski zakonik, *loc. cit.* (bilj. 30).

⁹¹ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 3.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 3.

⁹² Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 688.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 676.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; RBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 676.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 768.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 694.

⁹³ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 689.

slučaju prijevoza stvari, osim solidarne odgovornosti prijevoznika koji je zaključio ugovor o prijevozu stvari i prijevoznika kojima se taj prijevoznik koristio pri izvršenju svoje obveze prijevoza stvari po osnovi ugovora.⁹⁴

4.1. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU NASTALU SMRĆU, OZLJEDOM ILI OŠTEĆENJEM ZDRAVLJA PUTNIKA

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika u Hrvatskoj može nastati u vremenu od početka do završetka prijevoza te u vremenu ulaska i izlaska putnika iz vozila neovisno o vrsti prijevoza s obzirom na plaćanje naknade za prijevoz (naplatan ili besplatan prijevoz).⁹⁵ U ostalim državama koje su analizirane u ovom radu ta odgovornost prijevoznika može nastati u istom vremenu koje je određeno za Hrvatsku.⁹⁶ ali u Bosni i Hercegovini propisana je iznimka prema kojoj vrijeme nastanka te odgovornosti ne uključuje vrijeme ulaska i izlaska iz vozila.⁹⁷

Prijevoznik odgovara za štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, ozljedom ili smrću putnika prema kriteriju relativnog kauzaliteta, a te se odgovornosti može osloboditi. U svim analiziranim državama propisani su isti razlozi tog oslobođenja. To su radnja samog putnika kao uzrok nastanka štete te strani uzrok te štete koji se nije mogao predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.⁹⁸ Ta je odgovornost prijevoznika podvrgnuta ograničenjima. U Hrvatskoj to ograničenje mora biti propisano zakonom ili međunarodnim ugovorom te neće vrijediti ako je ono prouzročeno namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.⁹⁹ U Srbiji to ograničenje u slučaju smrti putnika iznosi 61.000 njemačkih maraka po putniku u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate, a u slučaju ozljede ili oštećenja zdravlja putnika ono iznosi 182.600 njemačkih maraka po putniku u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate.¹⁰⁰ U Bosni i Hercegovini nije propisano zakonsko ograničenje te odgovornosti osim zakonske odredbe koja vrijedi i u ostalim analiziranim državama te koja upućuje na mogućnost ograničavanja te odgovornosti odredbama ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata

⁹⁴ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 690.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 677.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 769.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 695.

⁹⁵ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 697.

⁹⁶ Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 684.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 776.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 702.

⁹⁷ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 684.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 684.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 684.

⁹⁸ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 18); FBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); Cg. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 24); Obligacijski zakonik, *loc. cit.* (bilj. 30).

⁹⁹ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15).

¹⁰⁰ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 20.

uz uvjet razmjernosti tog ograničenja nastaloj šteti i nepostojanju namjere ili krajnje nepažnje cestovnog prijevoznika pri prouzročenju štete.¹⁰¹ U Crnoj Gori to ograničenje iznosi jednako za nastalu štetu zbog smrti putnika, nastalu štetu zbog ozljede putnika i nastalu štetu zbog oštećenja zdravlja putnika. Ono iznosi 75.000 eura po putniku.¹⁰² U Sloveniji to ograničenje isto tako iznosi jednako za svaku tako nastalu štetu. Ono iznosi 83.333 PPV-a po putniku, može se ugovorom o prijevozu povisiti te neće vrijediti ako je prijevoznik prouzročio štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom.¹⁰³

Uza sve ove karakteristike odgovornosti prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika važno je spominjanje solidarne odgovornosti prijevoznika koji je zaključio ugovor o prijevozu putnika i prijevoznika kojima se taj prijevoznik koristio pri izvršenju svoje obveze prijevoza putnika po osnovi ugovora. Ta se solidarna odgovornost pojavljuje u svim dosad analiziranim državama, osim Bosne i Hercegovine te ona podrazumijeva solidarnu odgovornost prijevoznika, koji je zaključio ugovor o prijevozu, i cestovnog prijevoznika na čijem je dijelu puta nastala smrt, ozljeda ili oštećenje zdravlja putnika.¹⁰⁴ U Sloveniji ta solidarna odgovornost ima jednu specifičnost, a to je mogućnost prijevoznika, koji je zaključio ugovor o prijevozu putnika, da isključi ugovorom svoju odgovornost za štetu ako ta šteta nije nastala na njegovu dijelu prijevoznog puta.¹⁰⁵

4.2. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU NASTALU ZAKAŠNJENJEM U PRIJEVOZU PUTNIKA

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu zakašnjenjem u prijevozu putnika u Hrvatskoj kao i u ostalim analiziranim državama uređena je jednako u vezi s razlogom oslobođanja od te odgovornosti te će prijevoznik odgovarati za takvu štetu ako ne dokaže da je do zakašnjenja došlo zbog uzroka koji se nije mogao otkloniti ni pažnjom dobrog stručnjaka.¹⁰⁶ Ograničenja takve odgovornosti prijevoznika uređena su različito. U Hrvatskoj se propisuje da je prijevoznik dužan naknaditi štetu nastalu zakašnjenjem u prijevozu putnika do iznosa određenog zakonom ili međunarodnim ugovorom ako ta šteta

¹⁰¹ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22).

¹⁰² Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 16.

¹⁰³ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 14.

¹⁰⁴ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 103.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 91.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 89.

¹⁰⁵ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28).

¹⁰⁶ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 696.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 683.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 683.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 683.; R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 683.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 775.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 701.

nije prouzročena njegovom namjerom ili krajnjom nepažnjom.¹⁰⁷ U Srbiji je predviđena prijevoznikova dužnost naknade štete zbog zakašnjenja u prijevozu putnika do iznosa dvostruke naknade za prijevoz.¹⁰⁸ U Bosni i Hercegovini nije predviđeno ograničenje takve odgovornosti cestovnog prijevoznika, osim već spomenute zakonske odredbe koja omogućuje pod određenim uvjetima ograničavanje te odgovornosti odredbama ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata.¹⁰⁹ U Crnoj Gori ograničene odgovornosti cestovnog prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika predviđeno je iznosom od trostruke do šesterostruke naknade za prijevoz.¹¹⁰ A u Sloveniji je predviđeno ograničenje takve odgovornosti prijevoznika do iznosa dvostruke naknade za prijevoz uz mogućnost njegova povišenja ugovorom o prijevozu putnika. No to ograničenje u Sloveniji neće vrijediti ako je šteta prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom cestovnog prijevoznika.¹¹¹ U vezi sa solidarnom odgovornošću za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika, čiji su nositelji prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu putnika, i prijevoznici kojima se taj prijevoznik koristio pri izvršenju svoje obveze prijevoza putnika po osnovi ugovora, u svim analiziranim državama bivše SFRJ, osim Bosne i Hercegovine, primjenjuju se iste odredbe koje se primjenjuju na takvu solidarnu odgovornost prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika.¹¹²

4.3. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE PRTLJAGE

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage putnika možemo podijeliti na odgovornost za gubitak ili oštećenje predane prtljage i odgovornost za gubitak ili oštećenje ručne prtljage.

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage u analiziranim državama uređena je prema pravilima kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari u koju je uključena solidarna odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje tih stvari.¹¹³ U Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji postoje dodatna pravila

¹⁰⁷ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 689.

¹⁰⁸ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 20.

¹⁰⁹ FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22); R BiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22).

¹¹⁰ Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 16.

¹¹¹ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 14.

¹¹² Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 103.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 91.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 89.

¹¹³ Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 698.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 685.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 685.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 685.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 777.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 703.; Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 102.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 90.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 90.

kojima se uređuje ta odgovornost prijevoznika. U Srbiji prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje predane prtljage do 365 njemačkih maraka po jedinici prtljage u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate ili do 1469 njemačkih maraka po putniku u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate. Putnik može zahtijevati da se u prtljažnoj karti naznači veći iznos te ako se prijevoznik suglasi s tim zahtjevom, prijevoznik će odgovarati do tog naznačenog iznosa i steći će pravo na razmjerno povećanu naknadu za prijevoz.¹¹⁴ U Crnoj Gori prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje predane prtljage do 150 eura po jedinici prtljage ili do 600 eura po putniku te isto vrijedi pravilo prema kojem prijevoznik odgovara do većeg iznosa ako je putnik zahtijevao naznaku tog većeg iznosa u prtljažnoj karti i prijevoznik se suglasio s tim zahtjevom putnika. U tom slučaju prijevoznik isto tako stječe pravo na razmjerno povećanu naknadu za prijevoz.¹¹⁵ U Sloveniji vrijede nešto drukčija pravila. Prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje predane prtljage zbog istog štetnog događaja do 166,67 PPV-a po predanoj prtljazi ili do 666,67 PPV-a po putniku ako ugovorom o prijevozu nije naznačen veći iznos te to ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage neće vrijediti ako su gubitak ili oštećenje predane prtljage nastali namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika.¹¹⁶

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne prtljage putnika nastaje samo ako se dokaže krivnja prijevoznika¹¹⁷ koji odgovara prema kriteriju dokazane krivnje. Solidarna odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne prtljage podvrgnuta je istim pravilima kojima se uređuje solidarna odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage.¹¹⁸ U Srbiji prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje ručne prtljage do 730 njemačkih maraka po putniku u dinarskoj protuvrijednosti prema važećem tečaju na dan isplate. Putnik može isto tako zahtijevati da se u prtljažnoj karti naznači veći iznos te će odgovarati za štetu do naznačenog iznosa i steći pravo na razmjerno povećanu naknadu za prijevoz ako se prijevoznik suglasi sa zahtjevom putnika.¹¹⁹ U Crnoj Gori pravno je uređenje ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne prtljage jednako pravnom uređenju ograničenja takve odgovornosti prijevoznika u Srbiji, osim iznosa ograničenja koji iznosi 300 eura po putniku u Crnoj

¹¹⁴ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 31.

¹¹⁵ Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 26.

¹¹⁶ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 22.

¹¹⁷ Hrv. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 15); Srb. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 18); FBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RS ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); RBiH ZOO, *loc. cit.* (bilj. 22); Cg. ZOO, *loc. cit.* (bilj. 24); Obligacijski zakonik, *loc. cit.* (bilj. 30).

¹¹⁸ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 102.; Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 90.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 90.; Hrv. ZOO, *op. cit.* (bilj. 15), čl. 690.; Srb. ZOO, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 677.; FBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; RS ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; RBiH ZOO, *op. cit.* (bilj. 22), čl. 677.; Cg. ZOO, *op. cit.* (bilj. 24), čl. 769.; Obligacijski zakonik, *op. cit.* (bilj. 30), čl. 695.

¹¹⁹ Srb. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 19), čl. 31.

Gori.¹²⁰ U Sloveniji je pravno uređenje ograničenja te odgovornosti prijevoznika drukčije pa on odgovara za gubitak ili oštećenje ručne prtljage zbog istog štetnog događaja do iznosa od 333,33 PPV-a po putniku te se taj iznos može povisiti ugovorom i neće postojati kao ograničenje odgovornosti prijevoznika ako je prijevoznik prouzročio gubitak ili oštećenje ručne prtljage namjerno ili krajnjom nepažnjom.¹²¹

5. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU STVARI U MEĐUNARODNOM CESTOVNOM PROMETU NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE, REPUBLIKE SRBIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu na području Republike Hrvatske, Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije isto se može pojaviti kao odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari i odgovornost prijevoznika za štetu nastalu zakašnjenjem u isporuci stvari. Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari može nastati od vremena preuzimanja do vremena isporuke stvari.¹²² Odgovara na temelju objektivne odgovornosti.¹²³ Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu može se pojaviti i u slučaju multimodalnog prometa, odnosno slučaju prijevoza stvari zajedno s vozilom, u kojem se nalaze te stvari, morem, željeznicom, unutrašnjim vodenim putovima ili zrakom kao jednim dijelom prijevoznog puta bez istovara stvari iz vozila.¹²⁴ Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu pojavljuje se i kao odgovornost cestovnog prijevoznika za druge osobe. Ta odgovornost za druge osobe podrazumijeva odgovornost prijevoznika za sve radnje i propuste službenika i drugih osoba čijim se uslugama koristio kada je izvršavao svoju obvezu prijevoza.¹²⁵

¹²⁰ Cg. ZUPDS, *op. cit.* (bilj. 25), čl. 26.

¹²¹ Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 22.

¹²² CMR, *op. cit.* (bilj. 13), čl. 17.

¹²³ Vasilj; Činčurak Erceg, *op. cit.* (bilj. 1), str. 112.

¹²⁴ Tada će prijevoznik odgovarati i za štetu koja ne potječe od njegove radnje ili propuštanja te potječe od događaja koji se dogodio iz razloga i u vrijeme prijevoza stvari morem, željeznicom, unutrašnjim vodenim putovima ili zrakom. Prijevoznik neće odgovarati za tako nastalu štetu prema pravilima CMR-a, nego će odgovarati na način, koji bi odgovarao necestovni prijevoznik koji je sklopio s pošiljateljem ugovor o prijevozu stvari morem, željeznicom, unutrašnjim vodenim putevima ili zrakom, sukladno zakonom propisanim pravilima o prijevozu stvari tim drugim vrstama prijevoznih puteva. Ako takva pravila ne postoje, cestovni prijevoznik će odgovarati za tako nastalu štetu prema pravilima CMR-a. *Cf. ibid.*, čl. 2.

¹²⁵ *Cf. ibid.*, čl. 3.

5.1. OSLOBAĐANJE PRIJEVOZNIKA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U PRIJEVOZU STVARI

Prijevoznik će biti oslobođen odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari te odgovornosti za štetu nastalu zakašnjenjem u isporuci stvari ako su gubitak ili oštećenje stvari te šteta zbog zakašnjenja prouzročeni: radnjom ili nepažnjom naručitelja; uputama naručitelja, koje nisu dane kao posljedica pogrešne radnje ili nepažnje prijevoznika; prirodnom manom robe; okolnostima, koje prijevoznik nije mogao izbjeći, ili posljedicama koje nije mogao spriječiti. Prijevoznik se neće moći osloboditi odgovornosti ako je šteta nastala zbog neispravnog vozila upotrijebljenog s njegove strane za prijevoz ili zbog pogrešne radnje ili nepažnje osobe, od koje je unajmio vozilo, ili zastupnika ili službenika tog najmodavca vozila. Prijevoznik će biti oslobođen od odgovornosti i ako su gubitak ili oštećenje stvari te šteta zbog zakašnjenja u isporuci stvari nastali zbog: upotrebe otvorenih nepokrivenih vozila kad je njihova upotreba bila izričito ugovorena i naznačena u teretnom listu; nedostatka ili lošeg stanja ambalaže za stvari koje su prema svojoj prirodi podložne kvarenju ili oštećenju ako nisu upakirane ili uredno upakirane; manipulacije, utovara, slaganja i istovara stvari od strane pošiljatelja, primatelja ili osoba koje su postupale u njihovo ime; prirode nekih vrsta stvari prema kojoj su one sklone gubitku ili oštećenju; nepotpunosti ili neispravnosti oznaka ili brojeva paketa; prijevoza živih životinja.¹²⁶ Prijevoznik će morati dokazati te posebne okolnosti. No dovoljno je da dokaže vjerojatnost njihova postojanja da bi se one smatrale postojanima te će tada naručitelj imati pravo dokazivanja njihova nepostojanja. Okolnost upotrebe otvorenih nepokrivenih vozila, kad je njihova upotreba bila izričito ugovorena i naznačena u teretnom listu, neće se smatrati postojanom kad se dokaže vjerojatnost njezina postojanja ako postoji neuobičajeno velik manjak ili gubitak komada stvari. Ako je prijevoz izvršen vozilom posebno opremljenim za zaštitu stvari od utjecaja topline, hladnoće, promjene u temperaturi ili vlage u zraku, prijevoznik neće imati pravo oslobađanja od odgovornosti zbog prirode nekih vrsta stvari prema kojoj su te stvari sklone gubitku ili oštećenju ako dokaže da je poduzeo sve mjere u oko izbora, održavanja i upotrebe takve opreme koje je bio dužan poduzeti u konkretnim okolnostima te da je postupio prema svim posebnim uputama koje su mu bile dane. Prijevoznik neće imati pravo oslobađanja od svoje odgovornosti ni zbog prijevoza živih životinja ako ne dokaže da je poduzeo sve mjere koje je bio dužan poduzeti u konkretnim okolnostima te da je postupio po svim posebnim uputama koje su mu bile dane.¹²⁷ Sve ove mogućnosti oslobađanja cestovnog prijevoznika od odgovornosti neće vrijediti ako je prijevoznik prouzročio štetu namjernim neispravnim postupkom ili propustom koji se prema postupku nadležnog suda smatra zlonamjernim. To vrijedi i kada je šteta prouzročena namjernim neispravnim postupkom ili propustom, koji se prema postupku nadležnog suda smatra zlonamjernim, od strane prijevoznikovih službenika ili drugih osoba čijim se uslugama on koristio pri izvršenju prijevoza.¹²⁸

¹²⁶ Cf. *ibid.*, čl. 17.

¹²⁷ Cf. *ibid.*, čl. 18.

¹²⁸ Cf. *ibid.*, čl. 29.

5.2. OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU STVARI

CMR propisuje i ograničenja odgovornosti prijevoznika za štetu u prijevozu stvari. Prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari sukladno vrijednosti koju su one imale u vrijeme i mjestu primitka za prijevoz. Prema čl. 23., st. 2 CMR-a, vrijednost stvari se utvrđuje prema njihovoj burzovnoj cijeni. Ako burzovna cijena ne postoji, vrijednost stvari se utvrđuje prema tekućim tržišnim cijenama. A u slučaju nepostojanja burzovne ni tekuće tržišne cijene, vrijednost stvari se utvrđuje prema osnovi normalne vrijednosti stvari iste vrste i kvalitete.

Prijevoznik odgovara za gubitak stvari do iznosa od 25 franaka po kilogramu bruto mase manjka. Jedan franak odgovara 10/31 grama zlata finoće 0,900.¹²⁹ U Hrvatskoj i Sloveniji prijevoznik odgovara za gubitak stvari do drukčijeg iznosa. To je iznos od 8,33 PPV-a po kilogramu bruto mase manjka.¹³⁰ U slučaju potpunog gubitka stvari prijevoznik je dužan naknaditi i sve troškove u vezi s prijevozom stvari.¹³¹ To ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak stvari može se ukloniti tako da pošiljatelj uz preuzimanje obveze plaćanja dogovorenog dodatka deklarira vrijednost stvari u teretnom listu preko tog ograničenja te će tada iznos deklarirane vrijednosti stvari zamijeniti to ograničenje.¹³² U slučaju oštećenja stvari prijevoznik odgovara do iznosa koji je plativ u slučaju gubitka cijele stvari ako je oštećena cijela stvar, ili do iznosa koji je plativ u slučaju gubitka dijela stvari ako je oštećen samo taj dio stvari.¹³³ U slučaju štete zbog zakašnjenja u isporuci stvari prijevoznik odgovara za takvu štetu do iznosa troškova za prijevoz.¹³⁴ Sva ova ograničenja odgovornosti prijevoznika neće vrijediti ako je cestovni prijevoznik prouzročio štetu svojim namjernim neispravnim postupkom ili propustom koji se po postupku nadležnog suda smatra zlonamjernim te neće vrijediti ni kada su prijevoznikovi službenici ili druge osobe, čijim se uslugama on koristio pri izvršenju prijevoza, prouzročili štetu počinjenjem takvih namjernih neispravnih postupaka ili propusta koji se prema postupku nadležnog suda smatraju zlonamjernim.¹³⁵

¹²⁹ Cf. *ibid.*, čl. 23.

¹³⁰ Zakon o potvrđivanju Protokola uz Konvenciju o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR), *loc. cit.* (bilj. 14); Zakon o ratifikaciji protokola h Konvenciji o pogodbi za međunarodni cestni prevoz (CMR) (MPMCPB), *loc. cit.* (bilj. 27).

¹³¹ CMR, *loc. cit.* (bilj. 13).

¹³² Cf. *ibid.*, čl. 24.

¹³³ Cf. *ibid.*, čl. 25.

¹³⁴ Cf. *ibid.*, čl. 23.

¹³⁵ Cf. *ibid.*, čl. 29.

5.3. SOLIDARNA ODGOVORNOST VIŠE PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU STVARI

Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom prometu isto se tako može pojaviti kao solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu u prijevozu stvari, a ona može nastati kada se više prijevoznika obveže jednim ugovorom izvršiti prijevoz stvari ili kada više prijevoznika, sudjelujući jedan za drugim u izvršenju prijevoza stvari, postanu ugovorne stranke preuzimanjem stvari i teretnog lista bez prethodnog obvezivanja ugovorom.¹³⁶ Ta solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu u prijevozu stvari nastaje samo ako se dokaže da su štetu prouzročila dva ili više prijevoznika ili ako je nepoznat prijevoznik koji je prouzročio tu štetu. Kad su dva ili više prijevoznika prouzročila štetu, oni će solidarno odgovarati za tu štetu razmjerno svom udjelu u doprinosu nastanku štete ili svom udjelu u naknadi za prijevoz ako se ne mogu utvrditi udjeli u doprinosu nastanku štete. A u slučaju da je nepoznat prijevoznik koji je prouzročio štetu, svi prijevoznici će biti solidarno odgovorni za nastalu štetu razmjerno svom udjelu u naknadi za prijevoz.¹³⁷

6. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU U PRIJEVOZU OSOBA U MEĐUNARODNOM CESTOVNOM PROMETU NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE, REPUBLIKE SRBIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u međunarodnom cestovnom prometu na području Republike Hrvatske, Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Slovenije pojavljuje se i kada se cestovni prijevoz prekida i koristi se neki drugi način prijevoza tako da dijelovi prijevoznog puta, na kojima se ostvaruje cestovni prijevoz, nisu pomoćni u odnosu prema drugim dijelovima prijevoznog puta na kojima se ostvaruju drugi načini prijevoza. Ta odgovornost cestovnog prijevoznika za štetu pojavljuje se na dijelovima prijevoznog puta na kojima se ostvaruje cestovni prijevoz. Ti dijelovi prijevoznog puta, na kojima se ostvaruje cestovni prijevoz, ne moraju nužno biti međunarodnog karaktera.¹³⁸ Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u međunarodnom prometu može se pojaviti i kao odgovornost prijevoznika za druge osobe, odnosno radnje i propuste svih službenika i drugih osoba čijim se uslugama on koristio

¹³⁶ Cf. *ibid.*, čl. 34.

¹³⁷ Cf. *ibid.*, čl. 37.

¹³⁸ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 2.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28).

pri izvršenju cestovnog prijevoza.¹³⁹ Odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u međunarodnom prometu se može pojaviti kao odgovornost za smrt, ozljedu i oštećenje zdravlja putnika, štetu zbog zakašnjenja te gubitak ili oštećenje prtljage putnika.¹⁴⁰

6.1. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU NASTALU SMRĆU, OZLJEDOM ILI OŠTEĆENJEM ZDRAVLJA PUTNIKA

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika može nastati samo ako je ta šteta posljedica nesreće u vezi s prijevozom koja je nastala dok se putnik nalazio u vozilu, ukrcavao u vozilo ili iskrcao iz vozila ili dok se prtljaga ukrcavala u vozilo ili iskrcavala iz vozila.¹⁴¹ U Sloveniji je ta odredba uređena drukčije te će prijevoznik odgovarati za takvu štetu samo ako je nastala dok se putnik nalazio u vozilu, ukrcavao u vozilo ili iskrcao iz vozila.¹⁴²

Razlozi i načini oslobađanja i ograničenja takve odgovornosti prijevoznika uređeni su drukčije u Sloveniji u odnosu na Hrvatsku, Srbiju, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu. Naime Slovenija nije stranke CVR konvencije,¹⁴³ za razliku od ostalih spomenutih država.

U Sloveniji je propisano da će se prijevoznik osloboditi odgovornosti za štetu ako je šteta prouzročena stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.¹⁴⁴ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini, a prema CVR konvenciji, ta okolnost podrazumijeva okolnost koju prijevoznik nije mogao izbjeći unatoč poduzimanju nužnih mjera u konkretnom slučaju ni čije posljedice nije mogao spriječiti unatoč poduzimanju tih istih mjera. Ta okolnost u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini neće biti razlog oslobađanja prijevoznika od odgovornosti za štetu ako ona znači neki fizički ili psihički nedostatak vozača, neki kvar ili neispravnost vozila ili neku pogrešku ili nehaj osobe, od koje je prijevoznik iznajmio vozilo, njegovog službenika ili druge osobe čijim se uslugama taj najmodavac koristio za iznajmljivanje vozila.¹⁴⁵ U Sloveniji se prijevoznik oslobađa svoje odgovornosti za štetu i ako je ona prouzročena radnjom put-

¹³⁹ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 4.; Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 10., čl. 19, čl. 78.

¹⁴⁰ CVR, *op. cit.* (bilj. 12); Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28).

¹⁴¹ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 11.

¹⁴² Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 11.

¹⁴³ *Op. cit.* bilj. 12. <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

¹⁴⁴ *Cf. ibid.*, čl. 12.

¹⁴⁵ CVR, *loc. cit.* (bilj. 12).

nika.¹⁴⁶ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini primjenjujući čl. 17. st. 1. CVR ta radnja putnika podrazumijeva radnju počinjenu krivnjom ili nepažnjom putnika ili ponašanjem putnika koje ne odgovara uobičajenom ponašanju putnika. Ako takva radnja putnika nije jedini uzrok štete, odgovornost prijevoznika smanjit će se razmjerno utjecaju te radnje na nastanak štete. U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini radnja treće osobe može se pojaviti gotovo kao razlog oslobođenja prijevoznika od njegove odgovornosti. Kada se radnja treće osobe pojavi kao jedan od čimbenika koji su utjecali na nastanak štete, prijevoznik će odgovarati za svu nastalu štetu, ali će imati pravo regresu prema toj trećoj osobi.¹⁴⁷ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini prijevoznik se oslobađa odgovornosti za štetu i kada je šteta izazvana nuklearnim incidentom te kada odgovornost za tu štetu snosi korisnik nuklearnog uređaja ili osoba, koja ga zamjenjuje, na osnovi posebnih propisa koji važe u jednoj državi ugovornici kojima se regulira odgovornost u području nuklearne energije, a opet prema čl. 17. st. 3. CVR-a. U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini sva ova oslobođenja i smanjenja odgovornosti prijevoznika za štetu neće vrijediti ako je šteta nastala namjerno ili krajnjom nepažnjom prijevoznika, njegovih službenika ili drugih osoba čijim se uslugama on koristio za izvršenje prijevoza.¹⁴⁸

Ograničenje odgovornosti prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika u Sloveniji iznosi 83.333 PPV-a po putniku u vezi s istim štetnim događajem,¹⁴⁹ a ograničenje takve odgovornosti prijevoznika za štetu u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini iznosi 250.000 franaka (1 franak = 10/31 grama zlata finoće 0,900) po putniku u vezi s istim štetnim događajem.¹⁵⁰ Te iznose ograničenja moguće je povisiti ugovorom o prijevozu¹⁵¹ te neće vrijediti u Sloveniji, ako je prijevoznik prouzročio štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom.¹⁵²

Solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu nastalu smrću, ozljedom ili oštećenjem zdravlja putnika u međunarodnom prometu uređena je posebnim pravilima samo u Sloveniji. U Sloveniji ona propisuju da u slučaju ugovora o prijevozu, kojim se prijevoznik obvezuje izvršiti prijevoz s pomoću drugih prijevoznika, odgovaraju solidarno prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu, i prijevoznici na čijim dijelovima puta je nastala šteta. U Sloveniji je propisano i da se prijevoznik, koji je zaključio ugovor o prijevozu,

¹⁴⁶ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28), čl. 12.

¹⁴⁷ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 17., st. 2.

¹⁴⁸ Cf. *ibid.*, čl. 18.

¹⁴⁹ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 14.

¹⁵⁰ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 13.

¹⁵¹ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28); CVR, *loc. cit.* (bilj. 12).

¹⁵² Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *loc. cit.* (bilj. 28).

može osloboditi ugovorom o prijevozu svoje odgovornosti za štetu koja je nastala na dijelu puta drugih prijevoznika.¹⁵³

6.2. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU NASTALU ZAKAŠNENJEM U PRIJEVOZU PUTNIKA

Odgovornost prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika nije uređena CVR-om. U Sloveniji se prijevoznik može osloboditi takve odgovornosti za štetu samo ako dokaže nepostojanje krivnje na njegovoj strani.¹⁵⁴ U Sloveniji je propisano i ograničenje takve odgovornosti prijevoznika koje iznosi dvostruki iznos naknade za prijevoz koji se može ugovorom o prijevozu povisiti te koji neće predstavljati ograničenje odgovornosti prijevoznika ako je prijevoznik prouzročio štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom.¹⁵⁵ Odgovornost prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika u Sloveniji može se pojaviti i kao solidarna odgovornost više prijevoznika za štetu te se na nju primjenjuju ista pravna pravila koja se primjenjuju na solidarnu odgovornost više prijevoznika za štetu zbog smrti, ozljede i oštećenja zdravlja putnika u Sloveniji.¹⁵⁶

6.3. ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA GUBITAK ILI OŠTEĆENJE RUČNE I PREDANE PRTLJAGE

Prema CVR konvenciji koja se, ponavljamo, primjenjuje u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje predane prtljage od trenutka njezina preuzimanja do trenutka predaje putniku ili predaje na odgovarajuće osigurano mjesto kada nije preuzeta nakon prispjeća vozila na određite gdje će je prijevoznik čuvati za račun putnika ili prepustiti njezino čuvanje trećoj osobi.¹⁵⁷ A u Sloveniji je propisana odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage samo za vrijeme koje traje od trenutka njezina preuzimanja do trenutka predaje putniku.¹⁵⁸ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini prijevoznik gubitak ili oštećenje ruč-

¹⁵³ Cf. *ibid.*, čl. 89.

¹⁵⁴ Cf. *ibid.*, čl. 13.

¹⁵⁵ Cf. *ibid.*, čl. 14.

¹⁵⁶ Cf. *ibid.*, čl. 89.

¹⁵⁷ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 14., čl. 10.

¹⁵⁸ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 19., čl. 74.

ne prtljage može nastati samo u vezi s nesrećom u prijevozu,¹⁵⁹ a u Sloveniji je propisano da ta odgovornost može nastati samo ako se dokaže krivnja prijevozniku.¹⁶⁰

Razlog oslobađanja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje ručne prtljage u Sloveniji može biti samo nepostojanje krivnje.¹⁶¹ A razlozi oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje predane prtljage u Sloveniji mogu biti brojne i različite okolnosti koje se pojavljuju kao razlozi oslobođenja cestovnog prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari u unutarnjem prometu u Sloveniji.¹⁶² U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini razlozi oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje ručne prtljage izjednačeni su s razlozima oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje predane prtljage.¹⁶³ Prema tome u Sloveniji se prijevoznik oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje predane prtljage ako su taj gubitak ili oštećenje nastali radnjom ovlaštene osobe, svojstvima predane prtljage ili stranom okolnosti koja se nije mogla predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti,¹⁶⁴ a prema CVR. odnosno u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini, prijevoznik se oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje predane ili ručne prtljage ako su gubitak ili oštećenje predane ili ručne prtljage nastali zbog greške na samoj prtljazi, zbog posebnog rizika u slučaju postojanja kvarljivih ili za prijevoz opasnih stvari u prtljazi ili zbog okolnosti, koje prijevoznik nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti, unatoč poduzetim nužnim mjerama u konkretnom slučaju.¹⁶⁵ U Sloveniji uz ove okolnosti kao razlog oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje predane prtljage pojavljuju se i posebne okolnosti određene tzv. dodatnim odredbama, kojima se uređuje oslobađanje prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari u unutarnjem prometu u Sloveniji, uz primjenu svih pravnih pravila dodatnih odredbi na takve okolnosti.¹⁶⁶ A u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini navedene okolnosti kao razlozi za oslobođenje prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje ručne ili predane prtljage vrijedit će kao takve ako ne predstavljaju neki fizički ili psihički nedostatak vozača, neki kvar ili neispravnost vozila ili neku pogrešku ili nehaj osobe, od koje je cestovni prijevoznik unajmio vozilo, njegova službenika ili druge osobe čijim se uslugama taj najmodavac koristio za unajmljivanje vozila¹⁶⁷ te se uz njih

¹⁵⁹ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 14.

¹⁶⁰ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 19.

¹⁶¹ *Ibid.*

¹⁶² *Ibid.*

¹⁶³ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 14., st. 2.

¹⁶⁴ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 19., čl. 75.

¹⁶⁵ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 14.

¹⁶⁶ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 19., čl. 76., čl. 77.

¹⁶⁷ CVR, *loc. cit.* (bilj. 12).

pojavljaju kao okolnosti odnosno razlozi oslobođenja prijevoznika od te odgovornosti krivnjom ili nepažnjom počinjena radnja putnika ili ponašanje putnika, koje ne odgovara uobičajenom ponašanju putnika, radnja ili propusti treće osobe te nuklearni incident ili okolnost zbog koje odgovornost za gubitak ili oštećenje prtljage snosi korisnik nuklearnog uređaja ili osoba, koja ga zamjenjuje, na osnovi posebnih propisa koji vrijede u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori ili Bosni i Hercegovini kao državama ugovornicama CVR-a kojima se regulira odgovornost u području nuklearne energije. Krivnjom ili nepažnjom počinjena radnja putnika ili ponašanje putnika, koje ne odgovara uobičajenom ponašanju putnika, može se pojaviti i kao okolnost zbog koje se cestovni prijevoznik djelomično oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje prtljage razmjerno utjecaju te okolnosti na nastanak gubitka ili oštećenja prtljage. Radnja treće osobe samo je prividno okolnost zbog koje se prijevoznik oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje prtljage jer njezinim počinjenjem prijevoznik ostaje odgovoran za svu nastalu štetu, ali stječe pravo regresa prema osobi, koja je pridonijela svojim radnjama ili propustima nastanku štete, razmjerno utjecaju tih radnji ili propusta na nastanak štete.¹⁶⁸ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini sve ove okolnosti, zbog kojih se prijevoznik potpuno ili djelomično oslobađa odgovornosti za gubitak ili oštećenje prtljage, neće vrijediti kao razlozi oslobođenja prijevoznika od te odgovornosti ako su gubitak ili oštećenje prtljage nastali namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika, njegovih službenika ili drugih osoba čijim se uslugama on koristio za izvršenje prijevoza.¹⁶⁹

U Sloveniji ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage iznosi 166,67 PPV-a po komadu predane prtljage ili 666,67 PPV-a po putniku u vezi s istim štetnim događajem, a ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne prtljage iznosi 333,33 PPV-a po putniku u vezi s istim štetnim događajem. Ti iznosi ograničenja visine odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage mogu se ugovorom o prijevozu povisiti te neće vrijediti kao ograničenja ako je prijevoznik prouzročio štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom.¹⁷⁰ U Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini ti iznosi ograničenja izražavaju se u francima (1 franak = 10/31 grama zlata finoće 0,900). Ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage iznosi 500 franaka po jedinici prtljage ili 2000 franaka po putniku, a ograničenje odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne prtljage iznosi 1000 franaka po putniku. Ti iznosi ograničenja nisu nepromjenjivi te se mogu povisiti ugovorom o prijevozu.¹⁷¹

Solidarna odgovornost više prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage, koja je uređena posebnim pravilima, može se pojaviti samo u Sloveniji. Ona se odnosi na svu prtljagu

¹⁶⁸ Cf. *ibid.*, čl. 17.

¹⁶⁹ Cf. *ibid.*, čl. 18.

¹⁷⁰ Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 22.

¹⁷¹ CVR, *op. cit.* (bilj. 12), čl. 16.

(predanu i ručnu) te se na nju primjenjuju pravna pravila koja se primjenjuju na odgovornost za gubitak ili oštećenje stvari u unutarnjem prometu u Sloveniji kao solidarnu odgovornost prijevoznika, koji je zaključio ugovor o prijevozu, i prijevoznika kojima se taj prijevoznik koristio pri izvršenju prijevoza po osnovi ugovora.¹⁷²

7. ZAKLJUČAK

Iz ovih prikazanih pravnih pravila, kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u cestovnom prometu u Republici Hrvatskoj, Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori te Republici Sloveniji, možemo zaključiti da su sva ta pravna pravila međusobno vrlo slična u svim tim državama. U vezi s odgovornošću prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu sličnosti tih pravnih pravila još su veće. Glede odgovornosti prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u međunarodnom cestovnom prometu očituje se razlika tih pravnih pravila u iznosu ograničenja visine odgovornosti cestovnog prijevoznika za gubitak i oštećenje stvari koji u Hrvatskoj i Sloveniji iznosi 8,33 PPV-a po kilogramu bruto mase manjka, a u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori iznosi 25 franaka po kilogramu bruto mase manjka. Kad je riječ o odgovornosti prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u međunarodnom cestovnom prometu, očituju se razlike tih pravnih pravila između Slovenije s jedne strane i Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore s druge strane u razlozima i načinima oslobođenja i ograničenja odgovornosti prijevoznika za smrt, ozljedu i oštećenje zdravlja putnika, razlozima i načinima oslobođenja i ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage putnika, postojanju uređenja solidarne odgovornosti više prijevoznika za smrt, ozljedu i oštećenje zdravlja putnika, postojanju uređenja solidarne odgovornosti više prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage putnika te postojanju uređenja odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika koje se sastoji od odredbi o oslobođenju i ograničenju takve odgovornosti prijevoznika te odredbi o solidarnoj odgovornosti više prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika.

U vezi s odgovornosti prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu, očituju se sličnosti u pravnim pravilima kojima se određuje odgovornost prijevoznika za sve osobe koje su radile na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu; pravnim pravilima, kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za druge prijevoznike kojima se koristio pri izvršenju obveze prijevoza, i solidarna odgovornost više prijevoznika na osnovi sklapanja istog ugovora o prijevozu od strane više prijevoznika ili osnovi preuzimanja teretnog lista zajedno sa stvarima jednog prijevoznika od drugog; pravnim pravilima kojima se određuje ništetnost svih odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se prijevoznik potpuno ili djelomično oslobađa svoje odgovornosti. Ostale sličnosti i razlike pravnih pravila, kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu

¹⁷² Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, *op. cit.* (bilj. 28), čl. 90.

u unutarnjem cestovnom prometu, zasebno se očituju u pravnim pravilima, kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u unutarnjem cestovnom prometu, i pravnim pravilima kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u unutarnjem cestovnom prometu.

Kad su posrijedi pravna pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u unutarnjem cestovnom prometu, očituju se sličnosti u vremenu nastanka odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari; mogućnosti oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari zbog primateljeva propusta podnošenja prigovora zbog oštećenja stvari u trenutku njihova preuzimanja ili obavješćivanja prijevoznika o tim oštećenjima odmah po njihovu otkrivanju prije proteka roka od osam dana od primateljeva primitka stvari ako se oštećenje stvari nije moglo utvrditi uobičajenim pregledom pri njihovu preuzimanju, primatelj je isplatio prijevozniku njegove tražbine, oštećenje stvari nije zapisnički utvrđeno prije njihova preuzimanja te prijevoznik nije prouzročio oštećenje stvari namjerno ili krajnjom nepažnjom; uređenju odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje skupocjenih stvari; načinu utvrđivanja vrijednosti stvari. A razlike tih pravnih pravila su razlozi oslobođenja i načini ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari; razlozi oslobođenja i načini ograničenja odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u isporuci stvari; pravna pravila kojima se uređuje povrat naknade za prijevoz i plaćenih iznosa troškova prijevoza u slučaju gubitka ili oštećenja stvari; pravna pravila, kojima se uređuje pitanje odgovornosti prijevoznika za štetu od opasnih stvari; pravna pravila, kojima se uređuje pitanje dopuštenosti odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika; pravna pravila kojima se uređuje solidarna odgovornost prijevoznika, koji je zaključio ugovor o prijevozu, i prijevoznika kojima se taj prijevoznik koristio za izvršenje obveze prijevoza po osnovi ugovora.

Glede pravnih pravila, kojima se uređuje odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu osoba u unutarnjem prometu, očituju se sličnosti u vremenu nastanka odgovornosti prijevoznika za štetu zbog smrti, ozljede ili oštećenja zdravlja putnika isključujući vrijeme nastanka te odgovornosti u Bosni i Hercegovini, razlozima oslobođenja prijevoznika od te odgovornosti, razlozima oslobođenja prijevoznika od odgovornosti za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika, razlozima oslobođenja cestovnog prijevoznika od odgovornosti za gubitak ili oštećenje ručne prtljage i pravnim pravilima kojima se određuje odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje predane prtljage na način određivanja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje stvari te se očituju razlike tih pravnih pravila u: pravnim pravilima kojima se određuje pitanje dopuštenosti odredbi ugovora, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili drugih općih akata kojima se prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika; načinu ograničenja odgovornosti prijevoznika za štetu zbog smrti, ozljede ili oštećenja zdravlja putnika; načinu ograničenja odgovornosti prijevoznika za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu putnika; načinu ograničenja odgovornosti prijevoznika za gubitak ili oštećenje ručne i predane prtljage; pravnim pravilima kojima se uređuje

solidarna odgovornost prijevoznika, koji je zaključio ugovor o prijevozu, i prijevoznika kojima se taj prijevoznik koristio za izvršenje obveze prijevoza po osnovi ugovora.

Osim ovih sličnosti i razlika tih pravnih pravila trebao bih spomenuti i njihove prednosti i nedostatke. Smatram da je u Hrvatskoj prednost što se prijevoznik može osloboditi svoje odgovornosti za štetu u prijevozu stvari u unutarnjem cestovnom prometu ako dokaže nepostojanje vlastite krivnje. Stoga odgovornost prijevoznika za štetu u prijevozu stvari u unutarnjem cestovnom prometu po kriteriju relativnog kauzaliteta smatram nedostatkom u analiziranim državama iz bivše SFRJ, jer mislim da su svi slučajevi odgovornosti za štetu, koju prijevoznik nije prouzročio krivnjom, nepravda, koju prijevoznik trpi, unatoč svim brojnim razlozima koji omogućavaju oslobađanje prijevoznika od svoje odgovornosti. U Hrvatskoj je i prednost što ne postoji valjano ograničenje odgovornosti prijevoznika za štetu u unutarnjem cestovnom prometu ako je prijevoznik prouzročio štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom. Ta odredba postoji i u Sloveniji te ju smatram prednošću jer svatko, tko prouzroči štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom, ne zaslužuje nikakvu olakotnu okolnost. Kad je riječ o odgovornosti prijevoznika za štetu u međunarodnom cestovnom prometu u Republici Hrvatskoj, Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Republici Sloveniji možemo primijetiti također postojanje takvih ograničenja odgovornosti prijevoznika. No nevaljanost takvih ograničenja propisana je samo u Sloveniji u slučaju odgovornosti za smrt, ozljedu ili oštećenje zdravlja putnika te gubitak ili oštećenje predane ili ručne prtljage kada je prouzročenje štete nastalo namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika. U slučaju odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari i štetu zbog zakašnjenja u isporuci stvari nevaljanost takvih ograničenja propisana je i u Republici Hrvatskoj kao i u Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Republici Sloveniji te će ta nevaljanost ograničenja doći u obzir samo ako je prijevoznik prouzročio štetu namjernim neispravnim postupkom ili propustom koji se po postupku nadležnog suda smatra zlonamjernim što smatram pozitivnijom situacijom od ove prethodne.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Vasilj, Aleksandra; Činčurak Erceg, Biljana, Prometno pravo i osiguranje, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Pravni fakultet Osijek, Osijek, 2016.
2. Horvat, Ladislav, Cestovno prometno pravo, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2002.
3. Horvat, Ladislav, Osnove cestovnog prava, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2000.

Članci:

1. Radionov, Nikoleta; Mišković Aguilar, Martina, EDI-CMR Protokol 2008.: Korak u pravom smjeru, Poredbeno pomorsko pravo, god. 55, br. 170, 2016., str. 49.–68.
2. Radionov, Nikoleta; Mišković Aguilar, Martina, Dodatni protokol Konvenciji o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR) o elektroničkom teretnom listu, Poredbeno pomorsko pravo, god. 55, br. 170, 2016., str. 93.–107.

Mrežni izvori:

1. Convention on the contract for the international carriage of passengers and luggage by road (CVR). Geneva, 1 March 1973, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-26&chapter=11&clang=en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.
2. Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 19 May 1956, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.
3. Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR). Geneva, 5 July 1978, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11a&chapter=11&clang=en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.
4. Additional Protocol to the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR) concerning the Electronic Consignment Note. Geneva, 20 February 2008, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg-no=XI-B-11-b&chapter=11&clang=-en>, pristupljeno 4. siječnja 2018.

Izvori prava:

1. Konvencija o ugovoru o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i prtljage (Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 8/1977).
2. Objava o stupanju na snagu Protokola uz Konvenciju o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR), Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 2/2017.
3. Konvencija o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (Službeni list FNRJ – Međunarodni ugovori, broj 11/1958).
4. Zakon o potvrđivanju Protokola uz Konvenciju o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR) (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 6/2016).
5. Zakon o obveznim odnosima (pročišćeni tekst, Narodne novine, broj 35/2005, 41/2008, 125/2011, 78/2015, 29/2018).
6. Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, broj 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list SRJ, broj 31/1993 i Službeni list SCG, broj 1/2003 – Ustavna povelja).

7. Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju (pročišćeni tekst, Službeni list SRJ, broj 26/1995 i Službeni list SCG, broj 1/2003 – Ustavna povelja).
8. Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list R BiH, br. 2/1992, 13/1993 i 13/1994 i Službene novine FBiH, br. 29/2003 i 42/2011).
9. Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989 i Službeni glasnik RS, br. 17/1993, 3/1996, 37/2001 – dr. zakon, 39/2003 i 74/2004).
10. Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list SFRJ, br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 – odluka USJ i 57/1989, Službeni list R BiH, br. 2/1992, 13/1993 i 13/1994).
11. Zakon o obligacionim odnosima (pročišćeni tekst, Službeni list Crne Gore, br. 47/2008, 4/2011 – dr. zakon i 22/2017).
12. Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju (pročišćeni tekst, Službeni list Crne Gore, br. 53/2009 i 36/2013).
13. Zakon o ratifikaciji protokola h Konvenciji o pogodbi za mednarodni cestni prevoz (CMR) (MPMCPB) (Uradni list Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 14/2013 in 3/2014 – popr.).
14. Obligacijski zakonik (prečišćeno besedilo, Uradni list Republike Slovenije, št. 83/2001, 28/2006, 40/2007, 97/2007, 64/2016).
15. Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu (prečišćeno besedilo, Uradni list Republike Slovenije, št. 126/2003, 102/2007, 9/2011).

CARRIER LIABILITY FOR DAMAGE IN ROAD TRANSPORT IN THE REPUBLIC OF CROATIA, THE REPUBLIC OF SERBIA, BOSNIA AND HERZEGOVINA, MONTENEGRO AND THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Abstract

This paper deals with carrier liability for damage caused in road transport on the territory of Croatia and neighbouring countries, i.e. the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia (the Republic of Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and the Republic of Slovenia). In particular, we analyse the legal rules governing carrier liability in national and international road transport, respectively, in the event of damage caused to passengers, baggage or goods. Similarities and differences in these rules in the aforementioned countries are also emphasised.

Key words: carrier liability for damage, road transport, Republic of Croatia, Republic of Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Republic of Slovenia